

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра _____ соціології і публічного управління _____
(назва)

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політологія

_____ (назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ **перший (бакалаврський)** _____
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузьзнань _____ **05 Соціальні та поведінкові науки** _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ **054 Соціологія** _____
(шифр і назва)

освітня програма _____ **Соціологія управління** _____
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни _____ **професійна підготовка (обов'язкова)** _____
(загальна підготовка (обов'язкова/вибіркова) / професійна підготовка (обов'язкова/вибіркова))

форма навчання _____ **денна** _____
(денна/заочна)

Харків – 2023 рік

Дисципліна «Політологія» передбачає ознайомлення студентів з теоретичними основами політичної науки, політичних інститутів, особливостями виборчої системи, сучасними геополітичними принципами.

Тема 1. Сутність і роль політики та політології у житті суспільства

1. Політика як наука та мистецтво.
2. Об'єкт і предмет політології. Основні категорії та методи політичної науки.
3. Структура і функції політології.
4. Методи політологічного дослідження
5. Права людини як критерії гуманістичної політики.
6. Роль політики в житті сучасного суспільства.

Література:4,5,9

Тема 2. Політична влада та механізми її реалізації

1. Влада як суспільне явище. Особливості політичної влади.
2. Структура політичної влади.
3. Легітимність влади. Типи і параметри легітимності.
4. Проблеми легітимності влади.
5. Влада і мораль: принципи взаємодії
6. ЗМІ і влада принципи взаємодії
7. Мотиви прагнення до влади та підкорення владі.
8. Підвищення легітимність влади політичним суб'єктом: можливості, джерела, структура, функційні обов'язки

Література: 2-4, 6,15,16

Тема 3. Політичний режим і політична система

1. Політичний режим: поняття і структура.
2. Трансформація політичних режимів.
3. Типи політичних систем.
4. Поняття та джерела тоталітаризму. Фашизм і неофашизм: ідейні джерела, соціальна база, цілі.
5. Демократичний режим та його характеристика. Пряма та представницька форми демократії.
6. Сучасні принципи політичної системи і політичного режиму в Україні.

Література:1-6,10

Тема 4. Держава як базовий інститут політичної системи.

1. Політична наука про роль та суспільне призначення держави.
2. Форми державного правління та форми державного устрою.
3. Поняття, ознаки і структура громадянського суспільства.
4. Взаємодія громадянського суспільства і держави.
5. Концепція громадянського суспільства в політичній науці.
6. Теорія М. Вебера про контроль державного апарату з боку громадянського суспільства.
7. Громадянське суспільство України під час російсько-української війни

Література: 4,7,8,10

Тема 5. Політичні партії та виборчі системи

1. Політичні партії: суть і роль в суспільстві та їх типологія.
2. Сутність і різновиди партійних систем.
3. Сучасні виборчі системи.
4. Новітні тенденції в еволюції партій
5. Плюси і мінуси багатопартійності.
6. Мажоритарна система виборів: переваги і недоліки
7. Основні переваги пропорційної системи виборів.

Література: 1-5,11-14

Тема 6. Політична еліта і лідерство

1. Політична еліта як суб'єкт політики. Механізми формування еліт.
2. Лідерство та його специфіка в політиці. Типологія політичного лідерства.
3. Політичні еліти та лідерство в сучасній Україні.
4. Що означає бути політичним лідером України?
5. Лідерство і популізм.
6. Основні складові іміджу політичного лідера.
7. Культ особистості і його природа.
8. Сучасна еліта і демократія у світі

Література: 1,10,14,16

Тема 7. Політична культура і політична участь

1. Поняття політичної культури, її структура, типи і функції.
2. Політична участь та її форми.
3. Політична соціалізація особистості. Етапи політичної соціалізації. Агенти політичної соціалізації.
4. Порівняльний аналіз політичної участі в країнах Заходу і Сходу.

Література: 3,9,16

Тема 8. Світовий політичний процес

1. Міжнародні відносини та міжнародна політика.
2. Сутність та основні способи вирішення глобальних проблем сучасності
3. Україна в сучасному геополітичному просторі.
4. Національні інтереси України.
5. Україна в загальноєвропейському політичному процесі.
6. Соціальні, економічні, політичні, духовні трансформації українців під час російсько-української війни.

Література: 4,6,7,8

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Головатий М. Ф. Людина і політика : підруч. для студ. ВНЗ Міжрегіон. акад. упр. персоналом. - К.: Персонал, 2012. - 351 с.
2	Дей М. О. Політологія у схемах, таблицях та визначеннях : навч. посіб. для студентів ВНЗ / М. О. Дей, О. І. Ткач; НАН України, Київ. ун-т права. - Київ : Ліра-К, 2014.-170 с.
3	Політологія : підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навч.закладів / Л. М. Герасіна, В. С. Журавський, В. Я. Зимогляд, Н. П. Осипова. – 2-ге вид.,перероб.ідоп. – К. : Ін Юре, 2015. – 519с.
4	Семке Н. М. Політологія: навч. посібник – Х.: Торсінг плюс, 2009. – 384 с.
5	Шляхтун П.П. Політологія: історія та теорія: Підручник / П. П. Шляхтун. — К.: Центр учбової літератури, 2019. — 472 с.

Допоміжна література

6	Требін М.П. Соціально-політичні студії / М. П. Требін. – Х.: Право, 2017. – 696 с 2. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 348 с.
7	Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. – К.: «Киево-Могилянська академія», 2020. – 436 с.
8	Світова гібридна війна: український фронт : кол. моногр. / Нац. ін-т стратег. дослідж. ; за заг. ред. В. П. Горбулін. – Київ : НІСД, 2017. – 494 с.
9	Політологія: підручник / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, І. О. Поліщук, Г. Ю. Васильєв, В. Я. Зимогляд; ред.: М. П. Требін; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». - Х.: Право, 2013. - 414 с.
10	Історія політичної думки: підруч. / за заг. ред. Н. М. Хоми [І. В. Алексеєнко, Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна та ін.]. – Л.: «Новий Світ – 2000», 2016. – 1000 с.
11	Fiorina M. Retrospective voting in American National Elections // American Journal of Political Science. Vol 22. No 2. – pp. 426–443.
12	Lewis-Beck M. S., Rice T. W. Forecasting Elections. Washington : Congressional quarterly press, 1992. – 164 p.c.
13	Неліпа Д. В. Системний аналіз в політології: теорія, методологія, практика. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Центр учб. л-ри, 2011. – 311 с.
14	Політика в особах (Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти): навчальний посібник / За заг. ред. проф. Ф.М. Рудича. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2012. – 400 с.
15	Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.1. Львів: ЛьвДУВС, 2019. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9B.%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF_%D1%85%D1%80%D0%B

	5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%20%D1%82.1.pdf
16	Гуменюк Л.Й.Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.2. Львів: ЛьвДУВС, 2019. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/2/соціологія%202.pdf

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

- <http://www.president.gov.ua> - офіційне Інтернет - представництво Президента України;
- <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України;
- <http://www.kmu.gov.ua/control> - Урядовий портал - єдиний веб портал органів виконавчої влади;
- <http://www.ccu.gov.ua> - Конституційний Суд України;
- <http://www.scourt.gov.ua> - Верховний Суд України: інформаційний сервер;
- <http://www.cvk.gov.ua> - Центральна Виборча Комісія України. Офіційний веб-сервер.
- <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І Вернадського;
- <http://www.intellect.org.ua> - мережа аналітичних центрів України;
- <http://www.dif.org.ua/> - сайт фонду «Демократичні ініціативи»;
- <http://www.uceps.org.ua/> - Український центр економічних і політичних досліджень О. Разумкова;
- <http://www.sms.org.ua> - Центр „Соціальний моніторинг”;
- <http://www.freedomhouse.org.ua/> - сайт українського відділення міжнародної організації FreedomHouse